

Grażyna Iwanowska

Jegliniec, gm. Szypliszki, woj.
suwalskie, St. 1, AZP: 12-86/12

Informator Archeologiczny : badania 23, 48-49

1989

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Grochy Stare, gm. Poświętne,
woj. białostockie,
St. 1, AZP: 41- 84/20

Konserwator Zabytków Archeologicznych
w Białymstoku

Badania prowadziła mgr Katarzyna Rusia. Finansował WKZ w Białymstoku. Pierwszy sezon badań. Cmentarzysko kurhanowe typu rostołckiego. Okres wpływów rzymskich.

Stanowisko składające się z 14 kurhanów silnie zdewastowanych, położone jest w odległości ok. 600 m na wschód od wsi Grochy Stare. Przebadano południowo-zachodnią ćwiartkę kurhanu nr 1. W części centralnej kurhanu stwierdzono trzy warstwy bruku kamiennego, pod którym na głębokości ok. 0,80 m znajdowała się jama grobowa prostokątna o zaokrąglonych narożach. W jamie, na głęb. ok. 2,40 m odkryto kłodę drewnianą umieszczoną na bruku kamiennym. W obrębie kłody stwierdzono 2 niewielkie fr. kości, 22 szklane zielone krążki i kilkanaście bardzo słabo zachowanych krążków z żółtego szkła. 1 złoty krążek oraz okucie żelazne.

Materiały i dokumentacja znajdują się w Muzeum Okręgowym w Białymstoku.
Badania będą kontynuowane.

Gródek Nadbużny, gm. Staszów woj. tarnobrzeskie St. 1 patrz neolit
Grzybów, gm. Staszów woj. tarnobrzeskie St. 1 patrz neolit

Inowrocław, woj. bydgoskie,
St. 100, AZP: 45-40— nie bad.

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza
Instytut Prahistorii
Zakład Prahistorii Polski w Poznaniu

Badania prowadził mgr Józef Bednarczyk. Finansowało Biuro Badań i Dokumentacji Zabytków w Bydgoszczy. Szósty sezon badań. Ślady osadnictwa kultury pucharów lejkowatych, łużyckiej; osada i wazelnia soli z okresu rzymskiego (B2 — C2).

Badania prowadzone były w obrębie stref gospodarczo-produkcyjnej i mieszkalnej oraz na peryferii osady, gdzie w 1985 r. odkryto fragment obiektu rowkowego (nr 72). Odsłonięto powierzchnię 940 m² (zbadano 840 m²) wydzielając ponad 100 obiektów: 3 budynki mieszkalne, 4 pochówki zwierzęce, 1 zespół piecowy, 9 palenisk, 16 jam, 2 dalsze obiekty rowkowe oraz ok. 60 dołków posłupowych.

Spśród budynków mieszkalnych jeden (ob. 496) odznaczał się formą odpowiadającą w pełni ziemiance, w drugim (ob. 244), nie różniącym się charakterem od pozostałych, wystąpiły 3 szkielety psów.

Zespół piecowy (ob. 169 B K A) zbudowany był z 3 członów: jamy piecowej — głębokości 160 cm, owalnej w rzucie, z płaskim dnem rozszerzającym się łukowo ku górze i przechodzącym w ścianki i kopułę (?) wykonane z gliny na szkielecie z belek; jam przypiecowych w kształcie 8-ki, przylegających bezpośrednio do pieca, płytszych od niego i wypełnionych usuwanyimi z jego wnętrza miałem węglowym, popiołem oraz przepalonym piaskiem. Na funkcję obiektu — być może nie jedyną — wskazują zwęglone ziarna zboża w warstwie spągowej pieca. W niszowym rozszerzeniu jamy przypiecowej znajdował się szkielet psa. Zespół urządzeń — jak wynika to z układu dołków posłupowych — przykryty był częściowo dachem.

Obiekt rowkowy oznaczony nr 72 (szer. 50-60 cm, głęb. 6-25 cm) odsłonięty na odcinku ok. 25 m (nadal nie w całości) rozwił się na dwa ramiona, biegnące początkowo równolegle, następnie łączące się ponownie. Ziemia z rowu wykazuje śladową, ale wyraźnie wyższą od calca zawartość NaCl. Fakt ten, podbudowany szeregiem przesłanek z dziedziny geologii i hydrografii, złoża solnego (w odległości kilkuset metrów przebiega jego granica), a także analogiami z terenu Małopolski pozwala — już bez wątpliwości — uznać rowek za element urządzeń solankowych.

Dwa inne, odkryte także tylko częściowo, obiekty rowkowe (nr 552 i 564) późniejsze od solankowego (relacja stratygraficzna), o zbliżonych doń parametrach szerokościowo-głębokościowych mają w rzucie zarys owalno-wielobocznych figur o wymiarach 720x830 cm i 860x?. Pomimo niepełnego zbadania obu obiektów przypuszczać można m. in. na podstawie analogii z innego stanowiska w Inowrocławiu (95), że pełniły one dokładniej nieokreśloną, funkcję kultową.

W materiałach źródłowych — mniej licznych niż w poprzednim roku — uwagę zwraca występująca w niektórych obiektach ceramika toczona (frekwencja do 30%) wydłużająca czasokres użytkowania stanowiska w głąb okresu późnorzymskiego.

Pozostałości osadnictwa kultury pucharów lejkowatych reprezentowane są przez kilkanaście fragmentów ceramiki, a kultury łużyckiej przez skupienie kilku jam (niektóre o wyraźnie zasobowym przeznaczeniu — zawierały fragmenty 2-4 większych naczyń).

Materiały i dokumentacja czasowo przechowywane będą w Zakładzie Prahistorii Polski UAM w Poznaniu.
Badania będą kontynuowane.

Jęgliniec, gm. Szipiszki,
woj. suwalskie,
St. 1, AZP: 12- 86/12

Państwowe Muzeum Archeologiczne
w Warszawie

Badania prowadziła mgr Grażyna Iwanowska z Działu Archeologii Bałtów PMA.

**Finansowało Państwowe Muzeum Archeologiczne w Warszawie. Szósty sezon badań.
Grodzisko z okresu późnorzymskiego, wędrowek ludów i wczesnego średniowiecza.**

Prace wykopaliskowe objęły powierzchnię 68,75 m² (6 wykopów). Prowadzone były w północnej części majdanu grodziska. W jej partii południowej, gdzie podczas badań wcześniejszych odsłonięto zwarty bruk kamienny (o powierzchni około 19 m²), eksplorowano niewielki wykop (o wymiarach 2,5 x 2,5 m). Uchwycono tam fragment wschodniej krawędzi wspomnianego bruku, w postaci trzypoziomowego skupiska kamieni. Zajmowały one zachodnią i środkową część wykopu. Pomiędzy nimi znaleziono kilkanaście fragmentów kości zwierzęcych oraz pojedyncze ułamki naczyń glinianych, datowanych na okres późnorzymski i wędrowek ludów.

Rozsypisko wspomnianego bruku, od strony północnej, zostało uchwycone w kolejnym wykopie (o powierzchni 20 m²). Kamienie zajmowały jego część środkową i północną i wystąpiły na dwóch poziomach. Poniżej głębokości ich zalegania, w południowej partii wykopu, odsłonięto niewielki obiekt — jamę posłupową, o miąższości 0,4 m, z zawartością ułamków polepy i węgla drzewnego, obstawioną przez 5 małych kamieni. Podczas eksploracji omawianego wykopu znaleziono ośkę kamienną, nieliczne ułamki ceramiki z XII-XIII w. (w środkowej i północnej jego części) oraz pojedyncze fragmenty naczyń datowanych na IV-VI w. (południowe partie wykopu).

Dwa kolejne wykopy (oba o wymiarach 2,5 x 5 m), sąsiadowały z w/w od strony południowej i południowo-zachodniej. W pierwszym z nich, przy profilu północnym, odsłonięto niewielki bruk, który na drugim poziomie ograniczył się do małego skupiska kamieni. Pomiędzy nimi znaleziono żelazny grot strzały, z tulejką i zadziornami, pojedyncze fragmenty kości zwierzęcych oraz 9 ułamków ceramiki, z których 7 można datować na okres późnorzymski i wędrowek ludów a 2 — na wczesne średniowiecze. Natomiast w wykopie sąsiednim wystąpiły wyłącznie ułamki naczyń z IV-VI w. obok nielicznych kawałków kości zwierzęcych i grudek polepy. Wykop ten objął początek wału ograniczającego majdan od strony wschodniej. Jak pokazały badania wał ten, miąższości około 3 m, został w całości usypany, przy użyciu różnych rodzajów ziemi, bez budowania konstrukcji drewniano-kamiennych. Nie jest wykluczone, że materiał do tego celu został pobrany z powierzchni majdanu, gdzie ślady osadnictwa z IV-VI w. odkrywane są w stanie szczątkowym. Prawdopodobnie przyczyniły się do tego prace ziemne, prowadzone w okresie wczesnego średniowiecza, w XII-XIII w. Zmieniły one w sposób istotny naturalny kształt wzgórza, na którym grodzisko zostało usytuowane (powiększono jego powierzchnię poprzez nadsypanie boków). Potwierdziły to badania w obrębie kolejnego wykopu, wytyczonego u podnoża wału, od strony zachodniej. Odsłonięto w nim trzy warstwy ziemi o charakterze zasyrkowym (głina ze śladami spalenizny, piasek z ułamkami węgla drzewnego oraz żwir), które razem osiągnęły miąższość 1,5 m. W ostatniej z nich znaleziono kościaną oprawkę oraz 2 ułamki ceramiki z V-VI w. Warstwy te ograniczał z jednej strony obiekt, mający w profilu kształt nieckowatego zagłębienia (o miąższości około 0,7 m), przechodzącego we wkop o prostych, równoległych do siebie ścianach bocznych, wypełniony kamieniami (miąższość jego osiągnęła 1,4 m). Obiekt ten jest prawdopodobnie pozostałością po konstrukcji związanej z wejściem na grodzisko, wystąpił bowiem w bezpośrednim sąsiedztwie przerwy w wałe okalającym majdan, nazywanej umownie bramą. Aby wyjaśnić ostatecznie charakter wspomnianego obiektu i uzyskać jego profil poprzeczny do już posiadanego, wytyczono nowy wykop (o wymiarach 2,5 x 3 m). Na razie odsłonięto tam dwa poziomy ogromnych kamieni (zasyrk z wału), pomiędzy którymi znaleziono kółko z brązowego drutu oraz kilka ułamków ceramiki z IV-VI w.

Materiały (nr inw. PMA/V/8664) oraz dokumentacja z badań znajdują się w PMA w Warszawie.

Badania będą kontynuowane.

✚ Kalisty, gm. Świątki woj. olsztyńskie St. 1 patrz okres lateński

Kolonja Husynne, gm. Hrubieszów,
woj. zamojskie,
Stan. 4, AZP 86-95/64

Wojewódzki Ośrodek Archeologiczno-Konserwatorski w Zamościu

Badania prowadziła mgr Ewa Banasiewicz. Finansował WOAK. Pierwszy sezon badań.
Cmentarzysko kultury zarubinieckiej.

Stanowisko jest usytuowane na lessowym wyniesieniu na skraju doliny Bugu w Kol. Husynne. Zostało ono znacznie zniwelowane a ziemię użyto do budowy drogi z Husynnego do Kobl. Archeologiczną interwencję podjęto dzięki pracownikowi Muzeum w Hrubieszowie W. Panasiewiczowi, który odkrył na powierzchni kilku hektarów zniszczonego stanowiska dużą ilość materiału ceramicznego oraz brązową fibułę kultury zarubinieckiej.

W celu rozpoznania rozległości zniszczeń założono dziewięć sondży (II-X). W miejscu zaś intensywnego występowania na powierzchni przepalonych kości ludzkich wykop (nr 1).

W wykopie nr 1 na gł. 15 cm od powierzchni w warstwie ornej natrafiono na skupisko przepalonych kości ludzkich. Drobne kości intensywnie przepalone stanowiły zbitą strukturę miąższości 9 cm, jedynie kilka nielicznych większych fragmentów wystąpiło w okolicach żelaznego bardzo skróconego kółka. Prawdopodobnie przemyte kości umieszczono w pojemniku organicznym być może w woreczku a żelazne kółko jest fragmentem pozostałym z jego zamknięcia, wskazywałoby na to ułożenie w planie. Pod skupiskiem kości w kretowinie natrafiono na brązowy skręt a w odległości ok. 1 m na wschód od szczątków kostnych znajdowały się dwa zniszczone przez pług naczynia. Jedno z nich to między garnek z umieszczonymi na wysokości 2/3 naczynia, powyżej jego największej wydatości, trzech guzków półkolistych. Naczynie dobrze wypalono na kolor szarobrunatno-ciemnopomarańczowy, do schudzenia gliny użyto piasku oraz średnio i gruboziarnistego tuczni ceramicznego i kamiennego. Misa wykonana została z identycznej masy ceramicznej i posiada barwę szarobrunatną.